

Landskap: Småland Upptecknat av: Edith Österlund
Härad: Västbo Adress: Box 5, Hillerstorp
Socken: Kulltorp Berättat av: Em. Österlund
Uppteckningsår: 1941 Född år 1854 i Kulltorp

Fattighusgrubban dogo under
egendomliga förhållanden, - mord.

Rättegång med den misstänkte
mördaren, m. m.

} s. 1-25

ACC. N.R. M. 7236

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Edith Ekholm

Härad:

Västbo

Adress:

Box 5, Källastorp

Socken:

Källastorp

Berättat av:

Em. Ekholm

Uppteckningsår:

1941

Född år

1854

i Källastorp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Anmär.

Detta
bör ej bringas
till offentlig-
heten då en
dessa till
Klaus Jönsson
bor på gården
i Ekholmen.

Den 2 maj 1872 blev en
färdigstygubbe - som man sade
på den tiden - Petter Josefsson,
"Låjen" (under det sistnämnda
namnet var han bäst känd)
funnen död vid en succedja
i gården Ekholmen under
sommartiden oegendömliga
förhållanden.

Den 82-åriga gamla
brukade varje dag göra ett-
flyktsocknen runt för
att på så sätt skaffa sig
likt mat, vilket man aldrig

Skriv endast på denna sida!

mekade konom. Han följde
dock ej längre utflykten än
att han på krällen återkom
till fattighuset. Åtminsta
kvällen kom han dock ej
billbaka till fattighuset
och kunde ej finnas på
vågarne heller. På morgonen
den andre maj fann man
konom liggande död nedan-
för den gamla smedjan.

En bevis framlades frist
att tåjen i märket gällt
upp på smedjan-ns tak
åt det ena hållet låg platt
mot marken och sedan fal-
lit från det högsta läget
och på så sätt slagit ihjäl

sig. Men vid närmare under-
 sökning visade sig, att Josef-
 son fått ett slag i huvudet
 med ett hästfrämål
 och utan tvivel blivit
 mördad. Misstankarna rikta-
 des mot Ericus Ericsson i
 Ekholmen vilken skulle
 ha ett "kilk" (= agg) till "Täjen".
 Den sistnämnde hade vid
 något tillfälle yttat att Ericus
 höll sig hos fruntimmeren i
 fattighuset på väternas trösk
 att han hade kvinnan sjötr.
 Sedan den dagen hade Ericus
 brytt ett outsläckt hat till
 "Täjen". Därför blev aldrig någon
 annan misstänkt för mordet
 heller.

Ericus
 Ericsson
 var född
 1840 och
 avled när
 80 år gammal.

År 1808 polistjänsten blev aldrig
hållen trots att länsmannen
Ekelund bodde i Århus
säteri. När man hade klätt
"längan" i fattighuset ^{med listelapp} kunde
dorens och komman på
en gammal dröj följande
med en otc. Byråkonde
Abraham Almen fjordfäste
komman utan att nämna
att det borde hållas polis-
tjänst. Alla gamla fattighj
var den tynga för socknen,
trots att de färdde sig ute
i bygden året över. Därför
var det ingen som saknade
den. Ingen vågade heller sätta
sig emot prästen och länsmannen

men vilken regerade oinskränkt
och suveränt.

År 1900 avled en annan
fästhusgubbe vid namn Sven
Pettersson kull och fall utan
ingen sjukdom och det be-
des allmänt att Lorens Peters-
son skulle ha givit honom
välling med gift i. Ryktena
cirkulerade dock i orten
men utan någon riktig
grund att bygga på. Sven
Petersson blev
begravd utan något polis-
förhåll. Då fyra år senare
kom detta till kornolänsman
C. C. Strandbeys öron då han yrkade
ansöka på Lorens Petersson för

kräjs på Tåjen och misstänkt
medfrigtning på Leen Petters-
son. Leen Pettersson grävdes
upp efter 4 år och likdelar
sändes till Hockholmen för under-
sökning men kunde ej med
säkerhet fastställa dödsorsak-
en. Tåjens lik som legat i jorden
i 32 år ansåg man vara för
länge gått därför man ej
tog upp denna grav. Enligt
Folkminnningen skulle Tåjens
grav aldrig bli så täckt därför
att ett mord som var känt
i dunkel var begånget. Aldre
personer påstodo därför att
man kunde igenkänna Tåjens
grav på ett "hål i gravkullen"

vilket skulle uppfattas därför
att tidsplanet var frierat
med brott. Det fanns all-
tid ett stort käl i denna
gravsulla vinter och sommar,
pästod man.

När, som förklarades process
med Lars Pettersson, åklagare
var C. E. Brandberg, Fröseda.
Detta var år 1904. Berättaren
Emmanuel Östlund som närvar
vid munde och tiorde lätte-
gången då Lars Pettersson
frukändes i brott på rikliga
bevis. Det vittne som fram-
förde de mest grävelande
omständigheter med Lars Petters-
son var Petter Bråjesson f. 1854

men räknades han till mindre
betande i vissa stycken
när för man ansåg hans ritt-
vesmål för oeffentliga.

Vid dessa sammankomster
antecknade E. Österlund vad
som i stort sett framkom vid
rättsegångshilfällena vid 9. de
och 10. de sammankomsterna angående
dessa sak. De skall här åter-
ge en anteckningarna däri-
från: Den 20 juni före-
tog för mindre gången förnyad
Earsakning med hälsade
kommunsågenen Torus Persson
från Ekholmen, Kullbros sock-
en och under ödfriändskap
av kåradskröding, J. A. Billie-

(Anm.
E. Österlund
sine tidnings-
korrespondent
till flera tids-
orden vid
denne tid.)

sköld, som sedan biträddes af
skåtspejden Christiernsen
från Kalmarstad. Protokollet
från sista rannsakingen
upplästes och godkändes utan
anmärkingar. Den 15 juni
inkom utlitande från L. Holm-
lin i Elmhult / Läkare som fri-
tagis obduktion af hven Pettersson /
Dödsorsaken kunde ej utkrävas.

1.) Skalken Selmannsen Kullberg
Berättade efter Petter Birjesson
som han sammankallade
med den 13 januari: Ty ännu
är inte alla döde för folket
bekränta gå ut om vätternas
samt berättade att Petter
sagt att han bekränta gå ut

emellan 1 och 2 på natten
till den 2:de maj 1842 då
sig kan Læns Dea Tåjen
över ~~hög~~ jörpälamm.

2.) fr. Kullin Kullberg.

Västret berättade efter sin
moder som varit närvaran-
de vid begravningen av ~~den~~
"Tåjen" att det var mycket
kuschligt att se, samt att Læ-
ns Tåjen "Tåjens" lik i karet
och såar åtskilliga rader. Ytter-
de om Petter Brjesson att han
var fullt frömande samt ut-
förs varjehanda arbeten. Be-
rättade att det fanns en bord
vid gamla fattighuset som liksom
förvarades i efter tiden.

Åklagaren framhållt att
svarenden varit gjuelikare
och brukade innehå åtskilli-
ga medeciner och droger, däri
bland vitriologja, samt att
man i hemmet hittat en
flaska försedd med etiketten
'Kedrakten' vilket svarenden
påstod att det var oöfverligt.
Och att han ej gyt mer än
han varit berättigad till.

3) Nämndemannen E. A. Larsson
från Västbois, berättade att
natten till 2:de maj 1872 var
mycket rörig emellan 1 och 2
och ville framhålla att det
var möjligt för Petter Boijesson
att igenkänna en person på 45 meters

avstånd sagda att då ingen annan person skulle komma kunna igen någon person vem han än var.

4) A. Nilsson Albo Skottgjord
Berättade att han kunde enel-
kan Värnamo och Albo hatten
mellan den 1:ste och 2:de maj
1872. Påstod att det var omöjligt
igenkänna en person denna
matt på $\frac{1}{3}$ meters avstånd.

5) E. A. Bengt, Skellarp (*Folkstrellare*)
Berättade att vittnet kände
Petter Brjesson sedan 20 år till-
baka samt sade att han kan
vittna sanning, ty det låg i
hans förmåga att gatta och
älsk återgeva vad han sett och hört.

6) J. A. Johansson Tyngel, Kullerby.
Vidhåll vad han först omnitt-
vat, samt hade han den 12
sistlidne maj varit ute och
gått och oaktat natten var
ljus, kunde han ej igenkänna
en person på $\frac{4}{5}$ meters av-
stånd.

7) J. E. Hveningsson Lomskull.
Berättade att i Februari
gick 5 år sedan skulle Petter
Boijesson komma till honom
för att friska, men kom ej
på grund af att han varit
hos dokus och skurit slipper.
Då slog en yxa till Petter så han
svimade, hvadan Petter sagt
att ifall han dött hade dokus

färd skull (= beskyllning) för att
barnen tagit honom av daga.
Vidare talade vittnet i syn
med Petter angående polisfri-
kört i Alko*. Nu kommer årens
att åka några gånger, för det
har slua (= sluga) karlar sagt!

8) A. Andersson Ekholmén.

Vidhäll sitt förra avlagda
vittnesmål rörande beskyll-
ningen att sköterskan i fästing-
huset skulle vara misstänkt
för Petter gentemot Jakobsson i
Kestenträga, att Jakobsson skulle
taga sina ord tillbaka men
ej gjort detta utan vidhälls
Åklagaren framlämnade
en skrivelse varvid han antvill

* Detta,
polisfri-
kört var angående
strid av
syn å krona
Ekholmén.
Alko där
även årens
var inblandad.

om vittnens hänvisande
till prästen. Vidare anställd
kan om uppskott för att kria
g ankoma vittnen jämte
medicinalstyrelsens yttrande
om den avlidne Pettersson,
samt att vittnena måtte
hänvisas till prästen.

Svaranden yrkade att han
skulle bli friaktad på fri fot,
vare sig målet bliver slutbe-
handlat i dag eller ej.

Åklagaren bestrid svarandens
anförande.

Därefter inlämnades ett skrift-
ligt anförande av svaranden
vari han påvisade sin oskuld.

Från Västbo häradsrätt den
19 juli 1904. Under ordfrände-
skap af c. o. koprästsutmanen
Oskar Lillicsköld frihets-
dag för 10:de gången förnyad
känslning med häktade
hemmansägaren Lorens Svens-
son i Ekholmen, Kulltorps
socken, som misstänkt för
att ha bringat fattighuset
Petter Josefsson "Låjen" om livet
sakta till den 2:de maj
1872., samt misstänkt att
genom att genom gift bring-
at fattighuset Lorens Pettersson, Kulltorp,
om livet, vilken kastigt avlöd
den 17 maj 1900.
Den häktade biträddes av

Stadsfogden E. Cristiernin
Helsingstad. Den 16 i denna
månd hade utlitande kom-
mitt från medicinalstyre-
lsen, i likdelarna å Sven Peters-
son kunde ~~styg~~ skingras ringa
mängd kroppar och ringa
mängd rökföremål vaden
dödsorsaken ej kunnat utlösas.

Så började vittnesförhör:

- 1.) Josefa Beijersdotter Ekholm.
- Vittnet berättade att hennes
gader hade sett blodfläckar
i åkern, där den döde släpats
fram, att samma natt varit
mycket ljus, och kunde gått
observeras även på långt
håll vad som förklarades.

2) Anna Brjessdotter Ekholmen.
Berättade efter sin mor att
hrens bror bondämsman
Ekclund källa rifet efter mörda-
ren varvid ~~de~~ denne sagt
att "om du brakar hrens
om detta, bli du gjalt på
det!"

3) Petter Brjesson Ekholmen.
Återupprepade sitt förra vittnes-
mål, för cirka 15 år sedan
då fallet i samedagen om-
säcktes, hade vittnet sagt
till hrens att han såg då
hrens den 'Täjjen' öfver åkern
och till denna samedag. Han
efter midnatt hade vittnet
observerat detta, det skedde då

Det började dras.

4) Maria Bengtsson Kullbys.
Berättade efter sin under som
varit med vid täppningen av
"Tårens" bropp att det var det
enskigaste hon sett.

5) Anna Andersson Björkelund
Hade ingenting att erinra alls.

6) Fånggevaldijern J. A. Björk.
Berättade att Lorens fränt sig
en helsduk en gång och en fil
en annan gång, detta hade
man fruktat han skulle göra
sig illa.

J. A. J. Johanson Ekholm.
Ingenting att anmärka.

Parandens vittnen:

1) Joh. Fors, Emma Kullbys

Berättade att han en natt
i denna månad varit i Ek-
holmen och experimenterat
att det var omöjligt att
igenkänna en person på 43
meters avstånd.

2) Oskar Jacobsson Västervägen.
Vittnet vidhåller sin förut
givna berättelse samt om-
talade att han med förra
vittnet experimenterat nat-
ten till den 18 juli i år.

3) Johannes Svensson Lanna.
Lade också varit närvarande
som de två föregående vitt-
nen och fick samma intryck.

4) K. Henningsen Lomskull.
Påpekade att Petter Björsson

Var mindre vetande, han skulle
ej kunna förvalta sina medel
gjäta, samt berättade att han
också varit närvarande vid
experimentet i Ekholmen
natten mellan den 17 och 18 juli
i år.

5) Sven Johanson Lanna.

Berättade om Beijessons sin-
nesbetskapenhet att han var
mindre pålitlig.

6) A. Johansson, Kärvaryd.

Hade också varit närvarande
samma natt som frögående
vittnen och hade samma mening
om saken.

A. J. Johansson Ekholmen.

Upplyste att det var god utsikt

å det beramade stället i
Ekholmen.

Aklagaren inlämnade en
skrivelse, framställande de-
klarera i deamat stridd
på vittnens berättelse
samt yrkade ansvar på Louis
Frensson, enligt 3 4 5, ~~en~~ 14 kap.
strafflagen om drap i hastigt
mod å "Täjen".

Revisandecommitéet bestod åtal-
et, samt anhöll i mån av
befogenhet att främdeles an-
hängiggöra befordr rättegång att
skålas på framtiden.

Efter överläggningen förklarade
rätten följande utslag: Ogillades
ansvarsyktandet såväl dräpet å
Täjen som giftmordet, och skulle

svareanden oömblickligen sät-
tas på fri fot.

Under hela rättsegningen höides
ett 100-bal vittnen men
ficks detta kunde den an-
klagade ej föllas. Detta be-
kräddes väl i stort sett
på att det gått för lång
tid sedan brottets begä-
ende och de ursprungliga
vittnen hade för länge
sedan gått ur tiden.

Vid Sista rättsegningstillfäl-
let fick berättaren m. fl.
svareanden, Koreus freusson i
ressällskap på hemvägen, då
han förklarade att om alla
dess förklarade från socknen

villle komma till honom
då han lades på bordskän-
den så skulle han in
i det sista säga samma
ord att han var fullt
oskyldig för detta som man
velat påbördat honom.

Nåväl, den anklagade dog
helt hastigt utan någon
sjukvård vare sig det ej
blev tid till vare sig den
en eller andra bekännel-
sen. Men i folkets minne
lever detta brott och flera
äldre minne levande personer
i socknen minnas väl då
"Påsen" blev funnen död under
mystiska omständigheter.

Herrn är efter rättegången
med Lorens Svensson träffa-
des han och Jonas på Bygget
i Högshult (bröder till rusthällen-
rens hustru, skamma i Långvåg)
då denne sade till Lorens:

Om du lovar Lorens
att du tar bort så många
fattighjon här i i fattighuset
så ska vi hjälpa de de
så många gränser du vill
ha i sockna! Lorens svare-
de inte utan adlägsnade
sig under tystnad.

Man sade inte Lorens då man
talade om honom, utan "Lorens"
det är gammalsmilitära. Kuap-
part något som uttalades riktigt.)

Ann.
De träffa-
des på
Bygget
där man
alltid stod
och dryfta-
de allskänd
saker. Det
var många
som kunde
vad Jonas
sade till
Lorens, vid
detta till-
fälle!